

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.18 (3090) ●

● ЧАЦВЕР, 15 мая, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Экспарт ведаў — гэта перспектыўна
Стар. 2

Барыс Аракчэў і яго вобраз часу
У творчасці знакамітага мастака тэма Вялікай Айчыннай вайны займае асаблівае месца
Стар. 3

Яшчэ адна сустрэча з Напалеонам Ордай
Стар. 4

Вяртанне

Восем служкіх паясоў і два іх фрагменты прадставіў на доўгатэрміновае экспанаванне Нацыянальнаму мастацкаму музею Беларусі Дзяржаўны гістарычны музей Масквы.

Васіль Харытонаў

Напачатку крыху гісторыі. Слуцкія паясы — вырабы беларускага ручнога ткацтва другой паловы XVIII — першай паловы XIX стагоддзя. Назву атрымалі ад горада Слуцка, дзе ў 1740-х гадах была арганізавана вытворчасць паясоў, якія замянілі прывазныя ўсходнія паясы і сталі прыналежнасцю беларускага, польскага, украінскага і рускага мужчынскага гарнітура. Слуцкія паясы ткаліся з тонкіх шаўковых, залатых і сярэбраных нітак, вельмі доўгімі (2-4,5 метра) і шырокімі (30-50 сантыметраў); па баках упрыгожваліся ўзорнай аблямоўкай, а па канцах — пышным, галоўным чанам, раслінным арнамантам, у якім народныя ўзоры спалучаліся з усходнімі матывамі. Высокамастацкія служкія паясы хутка наблілі шырокую вядомасць. У другой палове XIX — пачатку XX стагоддзя падобныя вырабы, якія зваліся служкімі паясамі, вырабляліся таксама ў Нясвіжы, Варшаве, Кракаве і іншых гарадах.

На гэты раз у Мінску прадстаўлены паясы розных мануфактур са збору Дзяржаўнага гістарычнага музея Масквы. Тут трэба адзначыць, што вялікая калекцыя паясоў была аддадзена ў дар Гістарычнаму музею

ВЕСТКІ

Удзячнасць праз дзесяцігоддзі

Урачыстая цырымонія адкрыцця помніка маршалу Савецкага Саюза Георгію Жукаву прайшла ў Мінску.

Помнік устаноўлены ў скверы, які носіць імя палкаводца, у раёне вуліцы Чыгуначнай. Пастамент вышыняй 4 метры выкаваны з граніту, а бюст — з 600 кілаграмаў бронзы. Як вядома, ваенная кар’ера Георгія Жукава была непасрэдна звязана з Беларуссю. 17 гадоў яго службы прайшлі на тэрыторыі нашай краіны. Тут Жукаў быў камандзірам кавалерыйскага палка, затым дывізіі і корпуса, потым намеснікам камандуючага войскамі Беларускай ваеннай акругі.

У цырымоніі адкрыцця помніка прынялі ўдзел міністр абароны Беларусі Леанід Мальцаў, дзяржаўныя і грамадскія дзеячы, а таксама дочкі маршала Жукава.

У гонар маршала

ў 1905 годзе вядомым рускім збіральнікам і мецэнатам Пятром Шчукіным. Сярод іх — 19 паясоў з пазнакай “У градзе Слуцку”.

Калі ж увогуле гаварыць пра служкія

паясы, то трэба мець на ўвазе, што даваенны збор гэтых шэдэўраў ткацтва (21 экзэмпляр з Беларускага дзяржаўнага музея і 48 паясоў з нясвіжскага збору князёў Радзівілаў) быў згублены ў гады другой сусветнай вайны ў акупіраваным Мінску. Дагэтуль

Падчас адкрыцця выставы ў Мінску невядомы лёс і трох паясоў, перададзеных у 1927 годзе на выставу “Слуцкія паясы” ў Беларускаму дзяржаўнаму музею. Пошукі іх пакуль не далі вынікаў.

Перамовы аб доўгатэрміновым дэпазіце служкіх паясоў з расійскіх збораў вядуцца ўжо некалькі гадоў. Пачатак быў пакладзены Расійскім этнаграфічным музеем у Санкт-Пецярбургу, які ў 1992 годзе перадаў на 10-гадовы дэпазіт Слуцкаму раённаму краязнаўчаму музею падпісны служкія паясы. У 2005 годзе ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Рэспублікі Беларусь нараўне з беларускімі шэдэўрамі экспанавалася 4 паясы са збору Дзяржаўнага гістарычнага музея ў Маскве. → **Стар. 2**

ЛІСТ У РЕДАКЦЫЮ

Межы — не перашкода, калі лучыць духоўнасць

Беларускамоўная школа імя Францыска Скарыны ў Вільнюсе ахвотна прымае гасцей

У беларускай школе ў Вільнюсе вучыцца цікава

Алена Базюк
настаўніца беларускай мовы Вільнюскай школы імя Ф. Скарыны

Нядаўна школу наведалі дзве дэлегацыі. У першай былі шведы з Фінляндыі, што жывуць на Аландскіх астравах. Мэта іх візіту — дабрачыннасць: дапамога дзецям з малазабяспечаных сем’яў. Гэта — праект жаночага клуба “Devindarbė”. Па-

колькі ў Вільнюсе адна беларускамоўная школа і мы прадстаўляем нацыянальную меншасць, так, як і шведы ў Фінляндыі (іх налічваецца каля 3000 чалавек), то, безумоўна, абмінуць увагай нашу ўстанову яны не маглі. Вучням школы імя Ф. Скарыны было цікава даведацца, як жывуць іх ровеснікі за мяжой, як вучацца, чым займаюцца ў вольны час.

Другая дэлегацыя была з Беларусі. Арганізатар гэтай сустрэчы — дырэктар школы Галіна Сівалава. Нашы госці прадэманстравалі бальныя танцы — гэта быў “Майстар-клас”. Поўную сваю праграму мінчане прадстаўлялі ў Палацы школьнікаў Вільнюса. Яна нагадвала цікавае турне па еўрапейскіх краінах. Госці паказвалі танцы розных

народаў. На развітанне доўга гучалі словы падзякі гасцям, сярод якіх былі і прадстаўнікі Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве, пажаданні поспехаў у новых праектах.

Культурныя сувязі, безумоўна, неабходны. А межы — гэта не вялікая перашкода, калі людзей лучыць духоўнасць, культура, пераемнасць традыцый.

Памяць застаецца назаўсёды

Ганна Бандарчук

Спіс Праведнікаў народаў свету папоўніўся яшчэ двума беларусамі.

У Ізраільскім культурна-інфармацыйным цэнтры ў Мінску адбылася цырымонія ўзнагароджання праведнікаў народаў свету, прымеркаваная да Дня катастрофы і гераічнасці еўрапейскага яўрэйства. Дзве беларускія сям'і (Дзянісавых і Пазнякоў), якія ў гады другой сусветнай вайны, рызыкуючы ўласным жыццём, ратавалі яўрэйў, удастоіліся медалёў Праведніка свету.

“З года ў год яўрэйскі народ успамінае аб страшным лёсе шасці мільёнаў сваіх сыноў і дачок. Памяць аб Халакосце — гэта доўг кожнага яўрэя не толькі перад мінулымі пакаленнямі, але і перад будучымі”, — адзначыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Дзяржавы Ізраіль у Рэспубліцы Беларусь Зееў Бэн-Ар'еў. “Мы ніколі не забудзем злачыстваў нацыстаў і заўсёды будзем памятаць тых, хто коштам свайго жыцця і жыццяў сваіх родных ратаваў яўрэйў падчас вайны”, — падкрэсліў ён.

Станіслаў і Тасілія Пазнякі прытулілі падчас нямецкай акупацыі яўрэйскую дзяўчынку Эстэр Левіну і клапаціліся аб ёй, як аб сваім дзіцяці.

Аляксей Дзянісаў і яго жонка Антаніна прынялі ў сваю сям'ю яўрэйку Сару Уцеўскую, якая хавалася ад нацыстаў пад выглядам хворай сястры Аляксея. Аднак у выніку даносу сям'я Аляксея Дзянісава, у тым ліку яго маленькая дачка, была расстраляна.

Гэтыя маладыя людзі з КНР у свой час былі выпускнікамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

Экспарт ведаў — гэта перспектыўна

Больш за сотню аспірантаў з замежных краін штогод вучацца ў вышэйшых навучальных і навуковых установах Беларусі

Вольга Карняйчук

Як адзначалася на Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Інавацыі і падрыхтоўка навуковых кадраў вышэйшай кваліфікацыі ў Беларусі і за мяжой”, што прайшла ў Мінску, за апошнія адзінаццаць гадоў у краіне ступень кандыдатаў і дактароў навук прысвоена 330 замежным грамадзянам з пяцідзсяці чатырох краін свету. Цікаваць да супрацоўніцтва з Беларуссю ў галіне падрыхтоўкі кадраў вышэйшай кваліфікацыі ўзьвес час расце. А найбольш папулярнымі сярод замежных аспірантаў з'яўляюцца такія дысцыпліны, як медыцына,

эканоміка і кіраванне, менеджмент.

Намеснік старшыні Дзяржаўнага камітэта па навуцы і тэхналогіях Ігар Войтаў, выступаючы на канферэнцыі, адзначыў, што цяпер Дзяржкамітэт вядзе перамовы аб узмацненні ўзаемадзеяння ў галіне падрыхтоўкі кадраў з навуковымі ўстановамі і ўніверсітэтамі шэрагу краін, у тым ліку Венесуэлы, В'етнама, Кітая, Ірана. “Яны зацікаўлены ў навучанні сваіх аспірантаў у нас, а таксама ў прыцягненні беларускіх вучоных да выкладання ў сваіх навучальных установах” — адзначае Ігар Войтаў. Асабліваю цікаваць у замежных партнёраў выклі-

кае супрацоўніцтва з беларускімі вучонымі ў сферы нана- і біятэхналогій, інфармацыйных і касмічных тэхналогій, а таксама ў галіне прыборабудавання і лазерных тэхналогій.

На канферэнцыі ў Мінску абмяркоўваліся праблемы кадравы забеспячэння навукі, сістэмы адукацыі, а таксама пытанні міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы падрыхтоўкі спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі. У форуме прымалі ўдзел кіраўнікі міністэрстваў і ведамстваў Беларусі, а таксама навуковых устаноў Расіі, Украіны, Казахстана, Малдовы, Таджыкістана, Арменіі, Кітая, Ірана.

Смак духмянага хлеба

Іван Мірскі

Упершыню на міжнароднай выставе-кірмашы Baltriek, якая праходзіла ў Гданьску, была прадстаўлена прадукцыя беларускіх пекараў і кандытараў. Варта зазначыць, што прадукцыю на форуме прадставілі больш за 200 фірм з Польшчы і замежжа.

На выставе абмяркоўваліся пытанні супрацоўніцтва паміж польскімі і беларускімі вытворцамі хлебабулачных вырабаў. Ганаровы старшыня праўлення Агульнапольскай асацыяцыі вытворцаў хлеба Анджэй Шыдлоўскі выказаў зацікаўленасць у далейшай прэзентацыі беларускага хлеба. “Смак беларускага хлеба вядомы многім у Польшчы, таму хацелася б правесці прэзентацыю ў Варшаве”, — сказаў ён.

Па словах генеральнага консула Беларусі ў Гданьску Руслана Есіна, беларускія пекары пачалі рэальную экспансію на польскі рынак. “Пачатак паставак вырабаў “Томельхлебпрама” ў Любуўскае ваяводства ў канцы 2007 года, а таксама мінулыя прэзентацыі хлебабулачных вырабаў ва ўсходняй частцы Польшчы далі штуршок для прасоўвання беларускімі пекарамі сваёй прадукцыі”, — адзначыў дыпламат.

Удзел брэсцкіх пекараў у сёлетняй выставе сведчыць аб прадуктыўнасці сельскай гаспадаркі Беларусі, а таксама аб высокіх выніках, дасягнутых хлебарабамі.

Многія палякі лічаць, што па смакавых якасцях беларускі хлеб з'яўляецца адным з лепшых.

Вяртанне

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Але паясы з маскоўскага збору былі выстаўлены ўсяго тры тыдні.

Цяперашняя выстава ў Нацыянальным мастацкім музеі дасць магчымасць беларусам на працягу цэлага года бачыць свае нацыянальныя рэліквіі, якія яны ведаюць пераважна па рэпрадукцыях. На выставе экспануюцца тры партрэты прадстаўнікоў беларускай шляхты XVIII – XIX стагоддзяў (Іосіф Завіша, пасля 1736 г., Іосіф Жягель, канец XVIII – пачатак XIX стагоддзя, Тадэвуш Багдановіч, 1891), якія даюць уяўленне аб ролі і значнасці паясоў у тыя часы.

Падчас цырымоніі адкрыцця выставы ў Мінску, Нацыянальны мастацкі музей у асобе яго дырэктара Уладзіміра Пракапцова выказаў падзяку кіраўніцтву Федэральнага агенцтва па культуры і кінематаграфіі Расіі і Дзяржаўнага гістарычнага музея за прадастаўленне слухцкіх

паясоў для паказу ў Беларусі, а кіраўніку Лічылнай палаты Сяргею Сцяпашыну — за садзейнічанне ў арганізацыі выставы.

Так, менавіта Сяргей Сцяпашын, наведваючы сёлета зімой Нацыянальны мастацкі музей, заявіў аб намеры садзейнічаць арганізацыі выставы слухцкіх паясоў. І слова сваё стрымаў. Больш таго, шмат у чым дзякуючы гэтаму чалавеку пакладзены пачатак вяртанню унікальных шэдэўраў беларускай мастацкай культуры на радзіму. Хай яны пакуль у Мінску як экспанаты з іншага музея. Але з'явілася надзея, што адбудзецца і сапраўднае вяртанне. Тут важны грамадскі рэзананс. А рух ужо ёсць. Для пачатку выстава “Слуцкія паясы” ў Нацыянальным мастацкім музеі павінна стаць пастаяннай. Такое меркаванне выказаў на ўрачыстым адкрыцці экспазіцыі сам Сяргей Сцяпашын. “Слуцкія паясы для беларусаў — гэта нацыянальны

С. Сцяпашын перакананы, што слухцкія паясы павінны быць у Беларусі

здабытак, гісторыя народа, яго душа, і гэтыя шэдэўры абавязкова павінны быць прадстаўлены ўвазе наведвальнікаў музея ў Мінску”, — лічыць ён. Па словах Сцяпашына, перавозіць гэтыя экспанаты вельмі складана. “Змяненне клімату вельмі дрэнна ўплывае на самі вырабы, так што ўжо лепш, каб іх бачылі наведвальнікі беларускага музея, чым яны будуць захоўвацца ў запасніках у Маскве”, — перакананы кіраўнік Лічылнай палаты Расіі.

Сяргей Сцяпашын выказаў і думку наконт таго, што магчыма перадача калекцыі слухцкіх

паясоў з Дзяржаўнага гістарычнага музея Расіі ў Нацыянальны мастацкі музей Беларусі ў абмен на беларускія музейныя каштоўнасці, якія прадстаўляюць цікаваць для расіян. Па яго словах, адпаведная дамоўленасць можа быць абмеркавана ўжо ў бліжэйшай будучыні, напрыклад, падчас візіту Уладзіміра Пуціна ў Беларусь у якасці прэм'ер-міністра Расіі. “Сапраўды, у Беларусі ёсць тое, што цікава для нас. Я разумею, што слухцкія паясы — гэта для беларусаў не проста гістарычныя рэліквіі, а частка нацыянальнай душы. Няхай гэтая

Адзін з доўгачаканых экспанатаў

прыгажосць, якая ўяўляе сінтэз многіх культурных традыцый, захоўваецца ў нашых беларускіх братоў”, — рэзюмаваў кіраўнік Лічылнай палаты Расіі.

Думаецца, што такое ж меркаванне возьме верх і ў іншых прадстаўнікоў расійскага істэблшменту, ад каго залежыць разумнае і справядлівае рашэнне аб перадачы дарагіх сэрцу беларусаў рэліквіі. А фармальнасці свайго роду ўзаемазалежнасці — не праблема. Іх выканаць, пры неабходнасці, трэба і можна.

Барыс Аракчэеў і яго вобраз часу

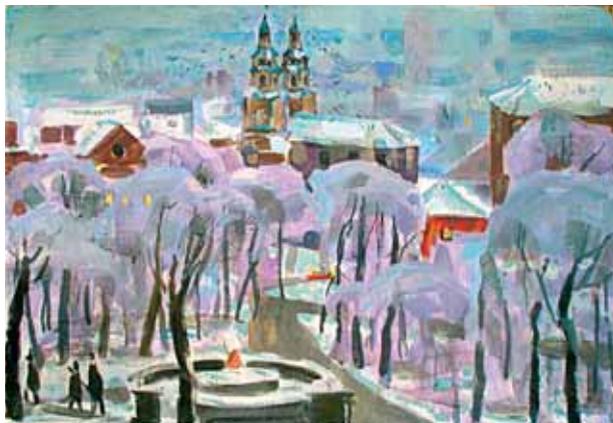
У творчасці знакамітага мастака тэма Вялікай Айчыннай вайны займае асаблівае месца

“Трывожна. У дзгоры”

Мастак Б. Аракчэеў па-ранейшаму ў страі

“Зімовы Мінск”

Віктар Міхайлаў

З майстэрні заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі Барыса Уладзіміравіча Аракчэева адкрываецца цудоўны від: унізе, з вышыні сяміпавярховага дома, як на далоні — сталічная плошча Свабоды з новым архітэктурным абліччам былой мэрві, побач бачны выразныя сілуэты праваслаўнага храма, сям-там між будынкаў праглядае Свіслач, у далечыню імкнецца цяперашні праспект Пераможцаў...

Гэты гарадскі пейзаж знайшоў адлюстраванне ў шэрагу работ Барыса Уладзіміравіча. І сёння, калі мастак у свае восемдзесят два гады літаральна штодня прыходзіць у майстэрню, від з вокнаў нейкім цудоўным чынам натхняе, надае творчых сіл.

Уласных карцін у яго вельмі шмат. Асобны — на ваеннай тэматыку. Вайна напаткала Барыса Аракчэева на радзіме, у вёсцы Турбанава, што на Яраслаўшчыне, калі яму было ўсяго пятнаццаць гадоў. Працаваў у

Замалёўка

калгасе — цяжка даводзілася. Пайшоў аднойчы з заявай у ваенкамат, хацеў добраахвотнікам на фронт. “У цябе — маці-інвалід (бацька памёр за год перад вайной. — Аўт.), дзве сястры ды два браты малодшыя, дапамагай ім, — аргументаваў адмову ваенкам, дадаўшы: — Прыйдзе час, паклічам”.

Ён надзеў ваенную форму праз два гады, трапіўшы ў вучэбны батальён сяржантам — ка-

“Брэсцкая крэпасць. 1941 год”

мандзірам аддзялення. Вучылі маладое папаўненне. І было гэта ў Беларусі, дзе ён застаўся назаўсёды.

Менавіта ў той час вызначылася яго жыццёвая пазіцыя, абвостраная чуласць да чужога болю, да дабратаў чалавечай. А ёмістая, уражлівая памяць мастака Барыса Аракчэева потым, праз гады, часцяком вяртала ў абпаленае вайной юнацтва. Само сабой атрымалася пранікнёнае, вобразнае асэнсаванне тэмы подзвігу, мужнасці, гераізму, чалавечай годнасці.

З памяццю аб незабыўным мінулым пераклікаецца цэлая серыя работ Барыса Аракчэева пра абаронцаў Брэсцкай крэпасці. Па гэтым ка-

жыццёвым паводзінам. Тэме Вялікай Айчыннай вайны прысвечаны работы “Медсястра. Брэст. 1941 год” (1961), “Трывожна. У дзгоры” (1963–1964), “Партызанскія завеі” (1968), “Партызанская сям’я” (1970). Мастак прымаў удзел у калектыўнай працы над шматпланавым палатном-дыярамай “Мінскі кацёл”. Дыярама прысвечана падзеям, якія звязаны з вызваленнем сталіцы Беларусі летам 1944 года і знаходзіцца ў пастаяннай экспазіцыі Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны ў Мінску.

Так, май — гэта Перамога. Для ўсіх, каго непасрэдна абпаліла сваім вогнішчам вайна, вясна заўсёды спалучаецца з пераможным маем 1945-га. Для Барыса Аракчэ-

ева той час стаў своеасаблівым адлікам яго жыццёвых памкненняў. Ён спаўна рэалізаваў сябе як Мастак. Дарэчы, мінскае мастацкае вучылішча, куды паступаў адразу пасля вайны, замест пяці гадоў скончыў за тры, потым быў у першым выпуску Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. І шмат працаваў. Яго работы набылі музеі, галерэі, яны атрамалі высокую ацэнку крытыкаў.

Барыс Уладзіміравіч і цяпер не супакойваецца. Калі мы сустракаліся, ён якраз рыхтаваўся да ўдзелу ў вызным пленэры (і гэта ў восемдзесят два гады!). Нягледзячы на свой сталы ўзрост мастак прагне знайсці новыя вобразы часу. І вельмі хочацца паждаць яму ў гэтым добрага творчага плёну.

Аднаўленне легендарнай “Кацюшы”

У Оршы спецыялісты станкабудаўнічага завода “Чырвоны барацьбіт” капітальна адрамантавалі адзіны ў Беларусі рэактыўны мінамётны комплекс БМ-13, больш вядомы як “Кацюша”, які ў 1941 годзе зрабіў першы залп.

Перад рэканструкцыяй легендарнай “Кацюшы” спецыялісты станкабудаўнічага завода вывучылі архіўныя фотаматэрыялы і чарцяжы, каб максімальна дакладна ўзнавіць аблічча комплексу. У сярэдзіне красавіка ён быў устаноўлены на ранейшым месцы — у мемарыяле “За нашу Савецкую Радзіму”. Адкрыццё абноўленага комплексу прайшло 9 мая. Да Дня Перамогі пастамент, на якім стаіць “Кацюша”, абліцаваны чырвоным гранітам. Для помніка з’явілася сучасная падсветка.

Цэнтр Еўропы — у Полацку

Вучоныя з расійскага Цэнтральнага навукова-даследчага інстытута геадэзіі, аэраздымкі і картаграфіі пацвердзілі разлікі беларускіх геадэзістаў аб знаходжанні цэнтра Еўропы ў Полацку.

Спецыялісты рэспубліканскага прадпрыемства аэракасімічных метадаў і геадэзіі “Белаэракосмагеадэзія” прымянілі метадку разлікаў, згодна з якой Еўропа была прынята за адно цэлае, уключаючы водную прастору Белага і Балтыйскага мораў, а таксама астравыя землі. Цэнтральная кропка гэтай прасторы была знойдзена з дапамогай спецыяльна распрацаванай камп’ютарнай праграмы. Расійскія вучоныя пацвердзілі не толькі правільнасць разлікаў беларускіх геадэзістаў, але і пагадзіліся з іх метадыкай вызначэння межаў Старога Свету.

Памятны знак “Цэнтра Еўропы” будзе ўсталяваны ў Полацку 31 мая — у дзень горада. У гэты ж дзень старажытны горад атрымае сертыфікат, які пацвярджае яго “цэнтральны” статус. У сваю чаргу, кожны, хто пабывае ў Полацку, зможа атрымаць дакументальнае пасведчанне таго, што ён знаходзіцца ў самым цэнтры кантынента.

Полацк — не адзіны горад, які прэтэндуе на знаходжанне ў цэнтральнай еўрапейскай кропцы. Яна ёсць у Расіі, Польшчы, Украіне, Літве, Славакіі, Венгрыі, Чэхіі. Чаму цэнтраў Еўропы так многа? Бо межы Еўропы ўмоўныя, а метадыкі разліку — розныя. Напрыклад, па метадыку цэнтраў гравітацыі “пуп” Еўропы знаходзіцца ў 26 кіламетрах ад Вільнюса каля вёскі Пурнушкы. Геадэзічны знак цэнтра Еўропы больш за стагоддзе ўжо стаіць каля вёскі Дзелавое ў Рахіўскім раёне Закарпацця (Украіна). Ён устаноўлены пасля пошукаў ваенных географіаў Аўстра-Венгрыі ў 1887 годзе.

Літоўскі прагляд беларускіх фільмаў

Дзве карціны беларускіх кінарэжысёраў — “Шчыт айчыны” Дзяніса Скварцова і “Чаклун і Румба” Андрэя Голубева — былі прадстаўлены на кінафестывалі “Еўрапейскае кіно і днём, і ноччу” ў літоўскім горадзе Паневяжыс.

“Гледачы цёпла ўспрынялі беларускі фільм “Шчыт айчыны”, паказаны ў дзень адкрыцця фестывалю, — адзначыла дырэктар культурнага цэнтру “Гарсас” Гене Пучынскене, арганізатар мерапрыемства. — Цікава, да карціны была вялікая і таму, што яе знялі суседзі, і таму, што праблемы, узнятыя ў фільме, блізкія і зразумелыя літоўцам”.

У першы дзень фестывалю дэманстравалася дзевяць карцін, паказ доўжыўся да трох гадзін ночы. Усяго ж на чацвёрты міжнародны форум некамерцыйнага кіно “Еўрапейскае кіно і днём, і ноччу” кінематографісты з 11 краін свету прывезлі 24 работы.

Пазнавальны маршрут прывядзе ў Оршу

Знакаміты калегіум, звязаны з імёнамі Льва Сапегі і Стэндаля, стане гісторыка-культурнай славунасцю.

Як вядома, калегіум быў пабудаваны ў Оршы для езуітаў у 1604 годзе вядомым канцлерам Вялікага княства Літоўскага Львом Сапегам. Да 1690 года будынак быў драўляным, а ў канцы XVII стагоддзя з’явіўся каменны комплекс, які ўключаў у сябе касцёл, манастырскі корпус, будынак бурсы (вучылішча) і гаспадарчыя пабудовы.

У Аршанскім езуіцкім калегіуме быў напісаны “Аршанскі кодэкс” — зборнік папулярных драм і інтэрмедый эпохі барока, якія ставіліся ў Варшаве, Віцебску, Навагрудку, Полацку. Цяпер гэтая літаратурна-гістарычная каштоўнасць знаходзіцца ў бібліятэцы ў Вроцлаве. У езуіцкім калегіуме ў кампанію 1812 года жыў інтэндант Анры Мары Бейль, больш вядомы як пісьменнік Стэндал.

Рэканструкцыя манастырскага корпуса і бурсы, якія дайшлі да нашых дзён, блізіцца да завяршэння.

Яшчэ адна сустрэча з Напалеонам Ордай

Старадаўнія замкі, сядзібы і паркі розных гарадоў нашай зямлі можна ўбачыць у гэтыя дні ў Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Рэдкія пейзажы захаваны на літаграфіях XIX стагоддзя, зробленых з малюнкаў вядомага мастака Напалеона Орды

Літаграфіі Напалеона Орды з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава адкрываюць цікавыя беларускія краявіды

Ірына Цімохіна

Усе работы дэманструюцца ўпершыню. Яны са збору сталічнага калекцыянера, лаўрэата прэміі “За духоўнае адраджэнне” 2006 года Уладзіміра Ліхадзедава. Некаторыя з прадстаўленых на выставе літаграфій ён выпадкова ўбачыў у аднаго калекцыянера каля дваццаці гадоў

назад і адразу ж вырашыў набыць. Затым гэты збор папоўніўся новымі экспанатамі і сёння налічае 50 твораў.

— У канцы XIX стагоддзя было зроблена па 500 літаграфій амаль з кожнага малюнка Напалеона Орды, — падкрэсліў Уладзімір Ліхадзедаў. — Арыгіналы, створаныя рукой мастака, цяпер захоўваюцца ў ас-

ноўным у Польшчы. А літаграфіі ёсць і ў Беларусі. Асноўную іх частку я набыў тут у 1980-я гады...

Выстава “Беларусь на літаграфіях Напалеона Орды” прадоўжыцца ў музеі да пачатку лета. А затым яе ўбачаць у розных рэгіёнах краіны. Цяпер Уладзімір Ліхадзедаў працуе над кнігай аб Мінску, прэзентацыя якой плануецца

ў верасні ў Дзень горада. Выданне будзе ілюстравана паштоўкамі мінулых стагоддзяў і літаграфіямі з малюнкаў Напалеона Орды з калекцыі аўтара.

У лютым мінулага года адзначалася 200-годдзе са дня нараджэння вядомага мастака, літаратара і кампазітара. Ён нарадзіўся ў вёсцы Варацэвічы Пінскага павета Мінскай

губерні (цяпер Іванаўскі раён Брэстчыны). У Віленскім універсітэце вывучаў матэматыку. Затым доўгі час жыў у Парыжы, дзе пасябраваў з Фрыдэрыкам Шапэнам, Адамам Міцкевічам, Феранцам Лістам. З 1847 па 1848 год быў дырэктарам Італьянскай оперы ў Парыжы. У 1856 годзе вярнуўся дадому. Напалеон Орда шмат ездзіў па Беларусі і Літве. І усюды маляваў гарадскія пейзажы. Роднай зямлі ён прысвяціў больш за 200 малюнкаў і акварэляў. Нямала цікавых работ вядомы зямляк таксама стварыў падчас вандраванняў па Францыі, Аўстрыі, Шатландыі, Бельгіі, Галандыі, Іспаніі, Партугаліі і Паўночнай Афрыцы.

Памёр мастак у 76-гадовым узросце ў Варшаве. Пахаваны ў Іванава, што на Брэстчыне. Там устаноўлены помнік суайчынніку, які зрабіў сталічны скульптар Ігар Голубеў. Імем Напалеона Орды названа таксама адна з новых вуліц Мінска.

Пацвярджэнне шчырага сяброўства

Дзяіна Грышанова

Цырымонія перадачы тыражу кнігі Мікалая Зяньковіча “Гейдар Аліеў. Зігзагі лёсу” адбылася ў Міністэрстве замежных спраў Беларусі.

Уручаючы кнігі паслу Азербайджана ў Беларусі Алі Цеймур аглы Нагіеву, першы намеснік міністра замежных спраў Ігар Петрышэнка падкрэсліў, што ў гэтым унікальным выданні вельмі змястоўна апісана жыццё і дзейнасць Гейдара Аліева.

Першы намеснік міністра замежных спраў вярнуўся да пасла Азербайджана з просьбай распаўсюджаць тыраж кнігі на беларускай мове як сярод азербайджанцаў, беларускай дыяспары, так і сярод беларускіх грамадзян, якія заўсёды цёпла ставіліся да азербайджанскага народу.

Алі Цеймур аглы Нагіеў выказаў удзячнасць аўтару выдання і падкрэсліў, што кніга “Гейдар Аліеў. Зігзагі лёсу”, выпушчаная на беларускай мове, з’яўляецца сведчаннем шчырага сяброўства двух народаў.

Больш за стагоддзе доўжыцца жыццё

100-гадовую мяжу пераадолелі 624 жыхары Беларусі.

Сярод беларускіх доўгажыхароў пераважаюць прадстаўніцы слабага полу: 100-гадовую ўзроставую планку пераадолелі 539 жанчын і ўсяго 85 мужчын. А ва ўзроставай групе старэй за 110 гадоў — і ўвогуле толькі жанчыны (іх 13). Найстарэйшай жыхаркай краіны з’яўляецца Ганна Паўлаўна Рагель, якая нарадзілася 4 ліпеня 1889 года (жыве ў горадзе Маладзечна Мінскай вобласці).

Сярод рэгіёнаў краіны больш за ўсё доўгажыхароў налічаецца ў Гродзенскай вобласці (172 чалавекі ва ўзросце старэй за 100 гадоў).

Кнігі пра Гейдара Аліева

Мастацтва ў аўтарскай інтэрпрэтацыі

У музеі “Віцебскі цэнтр сучаснага мастацтва” прайшла выстава “Разная ікона”, на якой былі прадстаўлены творы мясцовага мастака Юрыя Скрыпнікава.

Выстава ў Віцебску праводзілася ўпершыню і была

прымеркавана да Вялікадня. “Унікальнасць работ у тым, што мастак імкнецца ўзнавіць тып старажытна-рускай разной драўлянай іконы ў сваёй аўтарскай інтэрпрэтацыі. Іх можна ўспрымаць не толькі візуальна, але і тактыльна. На выставу мы запрашалі

невідучых людзей, якія змаглі “ўбачыць” рэльефныя малюнкі рукамі”, — адзначыла супрацоўнік музея Алена Зорына.

У экспазіцыі былі прадстаўлены іконы “Гасподзь Уседзяржыцель”, “Спас Нерукатворны”, “Спас Яркае Вока” і іншыя.

Адна з апошніх работ Ю. Скрыпнікава, — кампазіцыя ў выглядзе крыжа, якая складаецца з шасці ікон. Варта адзначыць, што Юрый Скрыпнікаў — адзіны мастак у Віцебску, які спецыялізуецца на аднаўленні старажытнага мастацтва разной іконы.

